

VOORWOORD

Een jaar of twintig geleden las ik, op zoek naar spelingswijzigingen die ik niet wilde laten doorvoeren, de drukproef van een herdruk van *Bleekers zomer*. Ik stuitte daarbij op de volgende passage:

‘Hij was kletsnat, uitgeput, z’n linkerbeen stak buiten het bed. Annie had met haar enorme lichaam meer dan de helft van het bed in beslag genomen. Onder haar naar achter geschoven pruik hingen haar eigen peperkleurige haren. Haar gezicht lag erbij als een gebruikte pleister en hij ontdekte dat ie zich vergist had. Ze moest minstens vijftig wezen.’

Toen ik deze ‘kleine roman’ schreef vreesde ik dat ik die leeftijd niet eens zou halen dankzij al het stadsvertier.

Maar kijk eens aan, nu heeft zelfs het boek de vijftig gehaald.

Het heeft verschillende omslagen gekend, maar het is vooral het eerste omslag, dat tekenend is

voor de tijd waarin het verscheen: daken met een woud aan tv-antennes. Ik herinner me hoe het eerste exemplaar me in het voorjaar van 1972 werd aangereikt in café de Pels. Niet dat daar een presentatie was, zoiets vond in die tijd niet tot nauwelijks plaats. Nee, de assistente van Thomas Rap, de toenmalige uitgever, bezorgde het op de fiets. Mijn eigen fiets werd later dat jaar gestolen en aangezien het boek inmiddels zes of zeven herdrukken had, vroeg Rap me of ik een nieuwe fiets wilde. Een Raleigh met drie versnellingen werd zodoende het honorarium.

Niet lang terug werd ik gevraagd *Bleekers zomer* voor te lezen voor een luisterboek. Terwijl ik voorlas keek ik geregeld met verbazing naar de vijftwintigjarige die dit debuut had geschreven. Ik kwam af en toe een woord of zin tegen die ik anders zou willen schrijven en ik beken dat ik die dan wat zachter uitsprak. Niet slim, want een paar dagen later moest ik terug naar de studio om ze voor de montage opnieuw en luider voor te lezen. Het onderstreepte overigens wat ik altijd heb gevonden: niet in de herdruk van een roman wijzigingen aanbrengen ter verfraaiing of wat ook, niet tornen aan een tijdsbeeld, en al helemaal niet rommelen aan fic-

tieve personages die alles mogen denken, zeggen en uitspoken.

Deze jubileumeditie in prachtig blauw is inhoudelijk dan ook ongewijzigd.

Bleeker kreeg het avondeten maar met moeite weg. Niet omdat ie geen honger had maar omdat ie al drie dagen niet had kunnen poepen. Als ie nog meer at, zou het in zijn slokdarm blijven hangen. Adrie was teleurgesteld omdat ze zich zo had uitgesloofd door de bloemkool met zijn favoriete zoete saus te bereiden. Onder haar toezien oog mocht Peter nu de saus opeten. Ze keek niet alleen hoe hij dat deed, maar had haar hele lichaam in zijn richting gedraaid. Ze hield een lepel klaar om gemors op te vangen en zei onderwijl: ‘Niet zo snel.’ ‘Goed slikken.’ ‘Lieverd, zo krijg je de hik.’ Voor Peter z’n vingers in de laatste restjes had kunnen steken trok ze het pannetje bij hem vandaan.

Marion was in de kinderstoel in slaap gevallen. ‘Je kan merken dat ze vroeger wakker worden,’ zei Adrie. Ze keek naar de schaal met bloemkool.

‘Willem, wil je echt niet nog ’n stukje?’ vroeg ze.

‘Nee,’ zei Bleeker voor de derde keer en spijtig zette ze de deksel op de schaal. ‘Misschien lust je straks nog,’ mompelde ze en ging van tafel.

Misschien. Hij zei er geen ja of nee op. Kijk, dacht ie, ze gaat het in de koelkast bewaren. Ze wist precies hoeveel geld ze anders weg zou gooien en als hij het niet op wou eten at ze het zelf op voor het naar bed gaan.

Het licht uit de koelkast viel gemeen over de knokigheid van haar knieën. Ze zette de schaal laag weg en veegde een piek die voor haar ogen hing achter haar oor. Van een vakje hoger haalde ze een plastic schaalte te voorschijn waar ze aan rook en nog eens aan rook voor ze het terugzette. Van dat stuk lever hoefde Bleeker geen toastje.

Peter gleed van z'n stoel en rende op z'n blote voetjes naar de kamer om de televisie aan te zetten. Adrie gespte Marion los. Het kind werd wakker en keek lodderig om zich heen. ‘Ja, ze zal wel slaap hebben,’ zei Adrie en trok het kind tegen haar borsten.

Over haar schouder keek het Bleeker aan alsof het in nood zat. Het begon direct te huilen.

In de kamer zat Peter op z'n knieën voor het scherm. Bleeker knipte het licht aan en liet zich in zijn stoel naast het raam vallen.

'Geen licht,' zei Peter en trok z'n hand uit z'n mond om 'n bevelend gebaartje te maken.

'Dat is niet goed voor je ogen,' zei Bleeker.

'Nee uit,' dreinde hij en rende weg om hulp te halen bij z'n moeder.

Het rook naar de kapperszaak beneden, een mengsel van lotion en verschroeid haar. In de zomer was de lucht veel sterker. Bleeker duwde z'n vuisten in z'n buik. Zo moest er beweging in komen. Er zat vast een keiharde reutel aan het eind die, als ie eindelijk kon poepen, z'n reet zou scheuren. Een klein scheurtje dat een druppel bloed gaf en 'm even zou laten rillen van pijn.

'Hij wil kijken,' zei Adrie geërgerd en zette tot Peters tevredenheid de kamer weer in duisternis.

Ik heb vannacht slecht geslapen, dacht Bleeker, ik wil geen tv kijken en ik ben moe. Hij sloot zijn ogen. Slapen kon ie niet omdat de Karekieten te hard zongen. Even later maakt het kinderkoor plaats voor een vriendelijk deuntje van een carillon. Het Oudekerksplein, dacht Bleeker. Daar ging ie toen ie twaalf was met Gerrie Fontijn naar de hoeren kijken en als

ze uitgekeken waren gingen ze naar de Bijenkorf, uren de houten roltrappen op en af. Er was een keer een vrouw met haar hak in blijven steken. Onder aan de roltrap stond ze woedend aan de schoen te trekken en toen ie los schoot zat er geen hak meer aan.

‘Laten we naar beneden gaan,’ had ie tegen Gerrie gezegd.

‘Welnee,’ zei die toen, ‘tussen de verdiepingen zit iemand al die dingen op te vangen. Hakken en centen en hondenpootjes.’

Adrie zette koffie. Regelmatig hoorde hij haar de ketel van het fornuis nemen. Dat werd een slappe plas.

‘Peter,’ riep ze maar Peter deed of ie doof was en keek vol interesse naar een agrarisch programma.

‘Vooruit kom,’ zei ze in de deuropening.

‘Peter dit zien,’ zei hij lief.

‘Nou niet zeuren, het is mooi geweest,’ zei ze en deed het licht aan.

Hij hield z’n armen beschermend boven zich toen ze op hem af kwam en hij schreeuwde van vernedering toen ze hem optilde en afvoerde.

Bleeker liep naar de keuken en schonk zich een kop koffie in. Hij deed een pas naar de suikerpot en voelde een korte en aanmoedigende wind tussen

zijn billen uitschieten. Nou moest het lukken. Hij haastte zich naar de wc. In de aangrenzende kamer werden z'n kinderen, die in hun flanellen pyjamaatjes onder hun pluizige beestjesdeken lagen, in slaap gesust. Het viel niet mee, ze huilden erbarmelijk.

Hijgend stond ie op. Het was precies gegaan zoals ie verwacht had. Een harde keutel gevolgd door een lange zachte worst. Zijn hol was een schrijnend middelpunt. Twee keer trok ie door en nog bleven er sporen aan de pot kleven. Zijn billen tegen elkaar persend liep ie met de kop koffie naar z'n stoel.

'Zo,' zei Adrie, 'ze slapen bijna.'

Meestal vroeg ie haar: 'Druk gehad?' maar vanavond kreeg ie het niet voor mekaar, lag ie slap en zwaar in z'n stoel.

Ze reageerde: 'Ben je moe? Staat het eerste net op?' Hij zei niks. 'Hè?' vroeg ze.

'Geen idee,' zei hij sloom.

Ze stond op, draaide aan een knop, keek even, zei: 'Dit is altijd het tweede net, dan stond ie goed', en schakelde terug. 'Willem, wil je koffie?' vroeg ze.

Water, associeerde hij en kon niet nalaten het te zeggen. Ze begreep hem niet. 'Ja of nee?' vroeg ze. Bleeker knikte.

Ze zette de kop op tafel, schonk hem vol en deed er snel drie scheppen suiker in. ‘Hier,’ zei ze terwijl ze de kop voor z’n gezicht hield. Hij keek naar haar rode vingers met de korte nagels waarin kalkvlekjes meegroeiden en pakte de kop zonder haar vingers aan te raken.

‘Je hebt dat kopje toch wel vaker gezien,’ zei ze korzelig.

‘Mmm,’ zei Bleeker en zette het op de leuning.

Hij sliep tot ze hem wakker schudde. ‘We gaan slapen,’ zei ze.

Wat een walgelijke energie hebben kinderen ’s morgens, dacht Bleeker en keek geïrriteerd naar z’n boterham met hagelslag waarin zich een gedeelte van Peters gemorste melk opzoog.

‘Je haalt het nooit,’ verzuchtte Adrie en rende van tafel voor een vaatdoek. Driftig haalde ze het grijze lapje door de plas die aan een kant op de vloer drupte. ‘Oh,’ riep ze dramatisch. ‘Het is al acht uur.’

‘Zijn er nog sokken?’ vroeg Bleeker.

‘Die kan je toch zelf wel pakken,’ zei ze snibbig.

Die kan ik zelf pakken, dacht Bleeker en liep naar de slaapkamer. Onder in de linnenkast lag een berg zwarte sokken. Zorgvuldig koos hij twee katoenen

exemplaren omdat ie gisteren in de nylonsocken die Adrie hem gegeven had veel erger had gezweet. In de kapsalon werd er al gewerkt. Tussen het geborrel van water dat afgevoerd werd hoorde hij het vrolijke gekwetter van de radiodistributie waar ie iedere zaterdagochtend wakker van werd. Niets is irriteranter dan wanneer je niet in kunt grijpen, aan verkeer leer je wennen maar niet aan een lekkende kraan. Dat had ie bedacht toen ze er net woonden maar het had niet geholpen. Avond aan avond ergerde hij zich aan de lucht van de kapsalon en van uitslapen was geen sprake meer omdat ie elke keer bedacht dat ze toch ten minste voor een geluiddempend plafond konden zorgen. Of dat ie een ruiladvertentie moest plaatsen. Maar ik stel alles uit, dacht ie, ik ben een lui mens. Hij rolde de sokken op tot het teenstuk, trok ze moeizaam over z'n wreven en kreunend over z'n hielen tot ze vanzelf het onbehaarde gedeelte van z'n enkels bedekten.

In de gang stond Peter, z'n handjes om een denkbeeldig stuur geklemd, met losse rollende lippen een auto na te bootsen. Bleeker kreeg Marion in zijn armen geduwd.

'Loop vast naar beneden,' zei Adrie, 'ik kom eraan.'